

Konferencia az adórendszer zöldítéséről

Nem lehet csak gazdaságban gondolkodni, a gazdaság csak eszköz – állapította meg **Szili Katalin**, az országgyűlés elnöke az Országház Delegációs termében az **Adózás a fenntartható fejlődésért** című konferencia megnyitásként. Az Európa Napon, május 9-én tartott rendezvényt a Levegő Munkacsoport szervezte, ahol bemutatta **Az ökoszociális államháztartási reform** című új tanulmányát. Szili Katalin szerint a hamarosan felálló Fenntartható Fejlődés Nemzeti Tanácsának foglalkoznia kell a zöld államháztartási reform témakörével. Egyúttal figyelmeztetett a fogalmak összekeverésének veszélyére: sokan ugyanis tévesen tesznek egyenlőségjelet a fenntartható fejlődés és a fenntartható növekedés közé. Meltatta a Levegő Munkacsoportot, amely 1992 óta minden évben összeállítja javaslatait a költségvetés és az adórendszer környezeti szempontú módosítására.

A téma időszerűségét jelezte az is, hogy a rendezvényen részt vett **Kovács László**, az Európai Bizottság adó- és vámügyi biztosja. Előadásában beszámolt arról az uniós törekvésről, hogy adózással befolyásolják a széndioxid-kibocsátást. Hangsúlyozta, hogy az adózás nem sarc, hanem a politikai-társadalmi és gazdasági célok elérésének, a termelők és fogyasztók befolyásolásának egyik hatékony eszköze. Az Európai Bizottságban és az Európai Parlamentben folyamatosan napirenden van az általános úthasználati díj, a regisztrációs, a jövedéki, a repülési és az energiaadó, mint az éghajlatvédelem eszközei. Emellett vitáznak a különféle lakossági és termelési környezetvédelmi beruházások támogatásának módjain. Legtöbbjüket évek, sőt évtizedek óta alkalmazzák a környezettudatosabb európai államokban, és általános bevezetésükre törekednek Brüsszelben. Kiemelt szerepet kapnak a tavaly márciusi berlini csúcson elfogadott energiabiztonsági és éghajlatvédelmi integrált stratégia végrehajtásában, az úgynevezett 3-szor 20-as cél elérésében (azaz 20 százalékkal javuljon az energiahatékonyság, 20 százalékkal csökkenjen az üvegházhatású gázok kibocsátása, és 20 százalékkal részsedjenek a megújuló energiafajták az Európai Unió összes energiafogyasztásából). Az Európai Bizottság szeretné megszüntetni a jövedéki adó különbségeit a tagállamokban, hogy felszámolják az üzemanyag-turizmust, s ezzel kiváltsák a feleslegesen megtett évi sok millió kilométert. Kovács László bejelentette azt

is, hogy javasolta az uniós Pénzügyminiszterek Tanácsának a regisztrációs adó beépítését az üzemeltetési adóba oly módon, hogy az tükrözze a jármű széndioxid-kibocsátását. Továbbá az energiatakarékos anyagokra és háztartási gépekre javasolta a csökkentett áfakulcs bevezetését, amit az ipar inkább adóvisszatérítéssel oldana meg. „A környezetszennyezési adókat a közvélemény mindenütt elfogadja” – hangsúlyozta az uniós biztos.

A konferencia levezető elnöke, **Szlávik János**, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem tanszékvezetője megállapította: már legalább 35 éve nyilvánvaló, hogy a gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi szempontok harmóniáját nem tudja többé a klasszikus szabadpiaci kapitalizmus szabályozója, az úgynevezett láthatatlan kéz biztosítani. A környezeti szempontok és a globalizáció állami, sőt közös, nemzetközi beavatkozásokot kíván meg. Ez ellen nálunk ma is sokan tiltakoznak kézzel-lábbal. (Mint történik ez a közúti fuvarozók esetében. – A Szerk.)

Dióssy László, a környezetvédelmi minisztérium szakállamtitkára ismertette a tárca javaslatát, amelynek megvalósításával jövőre az állam 106 milliárd forint többletbevételhez juthat, amit a közösségi közlekedésre, az energiahatékonyságra és egyéb környezetvédelmi célokra lehet fordítani.

Mádi László, az országgyűlés Költségvetési bizottságának tagja, a Fidesz frakcióvezetőhelyettese bejelentette: a Levegő Munkacsoport tanulmányát a bizottság elé terjeszti megtárgyalásra.

A Levegő Munkacsoport tanulmányát **Lukács András**, a szervezet elnöke mutatta be. **A Kiss Károllyal**, a Budapesti Corvinus Egyetem docensével és **Pavics Lázár** nyugalmazott pénzügyminisztériumi szakfőtanácsossal írt újabb munka konkrét javaslatokat tartalmaz a 2009. évi állami költségvetés és adórendszer átalakítására. Lukács András egyúttal méltatta Kovács László biztost, akit nagy elismerés és tisztelet övez az európai környezetvédő civil szervezetek körében azért a tevékenységéért, amellyel az adózást a környezetvédelem szolgálatába igyekszik állítani.

A szakszervezetek és a munkaadókat tömörítő érdekvédelmi szervezetek visszafogott lelkesedéssel üdvözölték a Levegő Munkacsoport javaslatait.

Galli Miklós, a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetségének (MGYOSZ) alelnöke az adóreform kapcsán az egyszerűsítést, a fokozatosságot, az előzetes hatásvizsgálókat, a jelenlegi szabályok betartását és – a tisztességes verseny érdekében – a lazább környezetvédelmi feltételek között termelt külföldi árukkal szembeni védelmet helyeselte. Óvott attól, hogy egyes tevékenységeket az ökoadókkal ellehetetlenítve, más országokba űzzünk el. Kiss Károly egyetemi docens, a Levegő Munkacsoport Szakértői Testületének elnöke válaszolt erre a gyakori felvetésre: Magyarországnak nem lehet érdeke, hogy a természeti erőforrásokat pazarlóan használó, anyag- és energiaigényes, alacsony hozzáadott értékű ágazatokat védje. Elsősorban a gazdaság szerkezetének átalakításával lehetne az alacsony foglalkoztatottságot és a környezet szennyezését csökkenteni.

Szűcs György, az Ipartestületek Országos Szövetségének (IPOSZ) elnöke, mint a családi és mikrovállalkozások képviselője a stabilabb adórendszer, a szabályok betartatása, a kevesebb adminisztrációs teher és a méret figyelembe vétele mellett érvelt. Ésszerűtlen, hogy a 890 nagyvállalatra és a 764 ezer mikrovállalkozásra esetenként egyforma szabályokat alkalmaznak. Az építőipari hulladékok szelektív kezelésével és újrahasznosításával kapcsolatos javaslat éles kritikája azonban azt mutatja, hogy érdemes lenne szűkebb körben átbeszélni a környezetvédelmi adórendszer egyes elemeit. Hiszen azok éppen a kis- és középvállalkozások érdekeit szolgálják. (Például egy speciális idomcserép ára ma magasabb, mint egy segédmunkás egy napi bruttó bére! Ennek ellenére a bontásoknál, felújításoknál az értékes téglá, keramit stb. elemeket óriási munkagépeket alkalmazva, távoli szeméttelpekre szállítják ahelyett, hogy gondoskodnának a szétválogatásukról és értékesítésükről. – A Szerk.)

Pataky Péter, a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetségének (MSZOSZ) elnöke óvott a környezetvédelmi adórendszerrel kapcsolatos túlzott várakozásoktól. Szerinte a foglalkoztatásra gyakorolt növelő hatás nem bizonyított.

Helyeselte viszont a gazdaság kifehéritésével kapcsolatos javaslatokat és a három kulcsos áfa visszaállítását.

Varga László, a Szakszervezetek Együttműködési Fórumának (SZEFE) elnöke szerint a környezetvédelem a környezettudatos nevelésnél kezdődik. Az egészségügy és az oktatás színvonalának emelését akarjuk, azonban közmegegyezésre lenne szükség abban, hogy mit várunk az államtól és mit akarunk saját pénzünkéből fizetni.

Mellár Tamás közgazdász professzor kiemelte a tanulmány szemléletét. Az externáliák alapos mérlegelése közgazdász körökben ma még nem általános. Magyarországon a privatizáció sajátosságai, a külföldi tőke túlzott mértéke és koncentrációja miatt nincs valós verseny. A zöld adók azonban ebben a sajátos helyzetben is kedvező hatást fejthetnek ki a gazdasági és fogyasztási struktúrára és a környezetre.

Hegyí Gyula, az Európai Parlament képviselője (akinek meghatározó szerepe volt a konferencia létrejöttében) szintén méltatta a Levegő Munkacsoport tanulmányát. Szavaiból kitűnt, hogy az Európai Parlament egyre inkább az Unió „zöld lelkiismeretévé” válik, míg ugyanez a tagállamok gyakorlatáról kevésbé mondható el. Előadásában kiállt az államigazgatás, elsősorban az ellenőrző szervek leépítése ellen. Támogatást, kedvezőbb adókulcsokat sürgett a távfűtésnek, a tömegközlekedésnek és a vasútnak. A decentralizált energiaellátás kiépítésének finanszírozásával kapcsolatban dán példát említett: ott 460 ezer családnak van résztulajdona szélerőművekben, és így a profit is helyben marad.

Többen nehezményezték, hogy a Pénzügyminisztérium néhány nappal a rendezvény előtt lemondta a tervezett előadást, és még képviselőt sem küldött. (Tőlünk nyugatra a hasonló rendezvényeken a pénzügyminisztériumok általában magas szinten képviseltetik magukat.)

A Költségvetési Bizottság napirendjén a zöld államháztartás

Az Országgyűlés Költségvetési Bizottságának tagjai pártállástól függetlenül egyhangúan szavazták meg 2008. május 28-i ülésükön, hogy a bizottság tárgyalja meg a Levegő Munkacsoport újabb tanulmányát az ökoszociális államháztartási reformról. **Lukács András**, a Levegő Munkacsoport elnöke és **Kiss Károly** egyetemi docens elmondta, hogy tanulmányban kifejtett javaslatok megvalósítása összességében nem növelné az adóterheket, hanem az adók és támogatások szerkezetének átalakításával járna. Csökkenteni szükséges a munkabéren lévő terheket (személyi jövedelemadót, társadalombiztosítási járulékot), ugyanakkor növelni célszerű a súlyosan szennyező, egészségkárosító, nagy energia- és nyersanyag-felhasználással járó termékek és szolgáltatások adóit. Ezt egyrészt az alapozza meg, hogy az ilyen tevékenységeket folytatók általában nem fizetik meg az általuk okozott károk költségeit. Másrészt pedig egyes nyersanyagok (különösen az életünket alapvetően meghatározó kőolaj) igen korlátozott mennyiségben állnak rendelkezésünkre, és így a gyorsan növekvő kereslet és a szűkös készletek miatt szinte egyik napról a másikra általános válság alakulhat ki. Az a tény, hogy mindez nem tükröződik az árakban, tulajdonképpen káros támogatásoknak felel meg. Ezek a támogatások tehát nagymértékben torzítják az árakat, ami hibás gazdasági, gazdaságpolitikai döntésekhez vezet minden szinten – az állam, az önkormányzat, vállalkozások és az egyének szintjén egyaránt. Világszerte sok közgazdász vallja, hogy ez a növekvő környezetszennyezés fő oka, és egyúttal egyre súlyosabb bajokat idéz elő a gazdaságban is.

A hozzászóló képviselők elismerően nyilatkoztak a Levegő Munkacsoport ez irányú kutatásairól. Feltették azonban a kérdést, hogy mennyire megalapozottak a tanulmány számításai, és hogy a világpiaci energiaárak gyors emelkedése nem nehezíti-e meg a javaslatok végrehajtását. Lukács András és Kiss Károly elmondták, hogy a tanulmány adatai a hivatalos magyar és uniós statisztikákon, illetve kutatási eredményeken alapulnak. Az energiaárak növekedése azt bizonyítja, hogy már régen be kellett volna vezetni azokat a gazdasági eszközöket, amelyek elősegítik az energiahatékonyság javítását, az energiatürelmeségünk csökkentését. Most már kedvezőtlenebb körülmények között kell ezt megtennünk, de ha tovább halogatjuk, akkor még nehezebb helyzetbe fogunk kerülni. Ezért a környezet védelme és a versenyképességünk javítása érdekében egyaránt sürgető az ökoszociális államháztartási reform megvalósítása.

Kapcsolódó anyagok:

Kovács Lászlónak, az Európai Bizottság tagjának az előadása:

www.levego.hu/letoltes/kapcsolodo_anyagok/konfleiras-kovacs_0806.pdf

Lukács Andrásnak, a Levegő Munkacsoport elnökének az előadása:

www.levego.hu/letoltes/kapcsolodo_anyagok/adozas-konf080509.ppt

Dióssy László környezetgazdálkodási szakállamtitkár előadása:

www.levego.hu/letoltes/kapcsolodo_anyagok/diossy_20080

A Levegő Munkacsoport tanulmánya a zöld államháztartási reformról:

www.levego.hu/letoltes/kiadvanyok/zoldkolts_tan_2008.pdf

A Levegő Munkacsoport népszerűsítő füzet a zöld államháztartási reformról:

www.levego.hu/letoltes/kiadvanyok/zoldkolts_2008.pdf

Budapest, 2008. május 31.

*Beliczay Erzsébet – Lukács András
Levegő Munkacsoport*